

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

12

lutego 2019

wtorek

19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

Pieśń o życiu i śmierci Chopina

F. Chopin

Janusz Olejniczak – fortepian

Halina Rowicka – narrator

Krzysztof Kalczyński – narrator, scenariusz i reżyseria

Program:

Fryderyk Chopin (1810–1849) mazurki, etiudy, preludia, polonezy, nokturny

Roman Brandstaetter (1906–1987) *Pieśń o życiu i śmierci Chopina*

R. Brandstaetter

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości
oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

OMÓWIENIE

Agata Adamczyk

Na czym polega fenomen muzyki Chopina? Wyjątkowo trafnie, choć w niezwykle lapidarnym stwierdzeniu objaśniał to zjawisko profesor Mieczysław Tomaszewski, pisząc: „Tu człowiek, który czuje i myśli, cierpi i kocha, mówi wprost do człowieka, który także czuje i myśli, cierpi i kocha”. Mogłoby się wydawać, że skoncentrowanie na muzyce fortepianowej i zawieranie w niej idiomu polskości (pozwalającego uznać dzieła twórcy za dobro narodowe) uczyni z Chopina kompozytora niejako ekskluzywnego, przemawiającego do wąskiego grona odbiorców. Nic bardziej mylnego. Jak zauważył legendarny pianista Artur Schnabel: „Ten najbardziej narodowy z kompozytorów jest najbardziej uniwersalnym. [...] Podbój każdego audytorium przez muzykę Chopina jest naprawdę czymś fenomenalnym. Spotkałem się z niezrozumieniem Bacha w pewnych środowiskach, z małym wzięciem Mozarta we Włoszech, z dziwną antypatią dla Brahmsa w krajach tacińskich, z niechęcią do Czajkowskiego we Francji. Chopin panuje wszędzie. Zawsze uderzało mnie to zjawisko, gdy grałem Mazurki w Chinach, Polonezy w Japonii, Ballady w Australii albo w Afryce Południowej”.

Według Tomaszewskiego uniwersalizm jednego z największych polskich artystów wydaje się mieć co najmniej trzy cechy: naturalność wypowiedzi twórczej, jej poetyckość (którą Robert Schumann uznał za wartość najwyższą, pozwalającą na oderwanie się od dnia codziennego i wejście w sferę absolutną) oraz specyficzną bezpośredniość. W ten oto sposób Chopin zaprosił do swojego intymnego świata, co trafnie ujął w liście do kompozytora markiz Astolphe de Custine, pisząc: „Słuchacz jest samotny z Panem, nawet wśród tłumu”.

Charakter narodowy twórczości Chopina kształtował się równolegle wraz z jej charakterem uniwersalnym. W kręgu kulturowym, w którym wzrastał artysta, to, co polskie, nigdy bowiem nie stało w sprzeczności z tym, co globalne, ogólnoludzkie. We wspomnianym liście markiz de Custine przyznawał: „Jedynie sztuka, tak jak Pan ją odczuwa, zdoła potążyć ludzi rozdzielonych realną stroną życia; ludzie kochają się i rozumieją przez Chopina”. Zatem Chopina słuchano, podziwiano, malowano, o Chopinie pisano najpierw w Europie, później na całym świecie. Do muzyki polskiego kompozytora w poszukiwaniu inspiracji sięgali nie tylko mu współcześni. Jego dzieła stały się niewyczerpanym źródłem impulsów twórczych dla

artystów następnych pokoleń, we wszystkich dziedzinach sztuki. Na temat żadnego innego polskiego kompozytora nie znajdziemy tytułu monografii, komentarzy, opinii, prac analitycznych i cytatów. Muzyka Chopina poruszała serca choćby Schumanna, Liszta, Mendelssohna, Berlioza, Heinego, Balzac’a, Baudelaire’a, Norwida czy Mickiewicza. Do dziś przemawia do nas głosem czułym i głębokim. Jak zauważył Artur Schnabel: „Nie przestaje pociągać zarówno mężczyzn, jak i kobiet wszystkich narodowości i najbardziej różnorodnych typów umysłowych”.

Pieśń o życiu i śmierci Chopina to jedno z ostatnich dzieł poety i dramaturga Romana Brandstaettera. Utwór został wydany w 1987 r. dla uczczenia pamięci żony artysty, która była wielbicieleką muzyki polskiego kompozytora. Brandstaetter opisuje białym wierszem poszczególne etapy życia Chopina – od lekcji gry na fortepianie u Wojciecha Żywnego i pierwszej miłości do Konstancji Gładkowskiej, poprzez rozterki związane z życiem na obczyźnie, perypetie miłosne z George Sand, przemyślenia artysty i niektóre z momentów twórczej aktywności, aż po jego chorobę i dzień śmierci.

Podczas tego koncertu w wykonaniu wybitnego pianisty Janusza Olejniczaka usłyszymy kompozycje Chopina, które zostały wybrane właśnie na podstawie dzieła Brandstaettera.

Janusz Olejniczak

Artysta był najmłodszym laureatem Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina, został także nagrodzony w Konkursie Pianistycznym im. A. Caselli w Neapolu. Pianista koncertuje w Europie, obu Amerykach, Azji i Australii w najstynniejszych salach koncertowych, takich jak Berliner Philharmonie, Teatro Colón, Salle Pleyel, Suntory Hall, Lincoln Center, Tonhalle Düsseldorf czy Concertgebouw. Wielokrotnie zasiadał w jury konkursów pianistycznych i dawał lekcje mistrzowskie poza granicami kraju. Oprócz żelaznego repertuaru klasycznego wykonuje i nagrywa także polską muzykę współczesną, m.in. utwory W. Lutosławskiego, H.M. Góreckiego i W. Kilara. Był jednym z pierwszych wykonawców dzieł F. Chopina na instrumentach historycznych. Jego dorobek fonograficzny obejmuje ponad 40 nagrań. Artysta został uhonorowany Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis” oraz ośmiokrotnie nagrodą Fryderyk. W 2015 r. rozpoczął stałą współpracę z Uniwersytetem Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie.

Janusz Olejniczak, fot. Paulina Sokotowska

Halina Rowicka

Absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie. Zadebiutowała tytułową rolą w dramacie H. Ibsena *Nora* (w reż. G. Holoubka) na scenie Teatru Dramatycznego w Warszawie. Następnie została zaangażowana do Teatru Narodowego w Warszawie, w którym spędziła kilkanaście lat. Zagrała w tamtym czasie ponad 30 ról. Występowała w wielu teatrach warszawskich, w tym w Teatrze Małym, Nowym Teatrze, Teatrze Stara Prochownia, Teatrze Ochoty i Teatrze Komedia. Ma na swoim koncie liczne role filmowe i telewizyjne oraz pracę z wieloma wybitnymi reżyserami.

Halina Rowicka, fot. archiwum artystki

Krzysztof Kalczyński

Absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie (dyplom z reżyserii dźwięku) i krakowskiej Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. Występował w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku, gdzie grał zarówno w repertuarze klasycznym (występował m.in. w roli tytułowej w *Don Juanie* Moliere'a), jak i rozrywkowym (m.in. Jack Worthing w wodewilu *Mój brat niepoprawny* według Oskara Wilde'a). Wieloma interesującymi rolami zaowocowała także jego praca w Teatrze Klasycznym, Teatrze Studio i Teatrze Narodowym w Warszawie oraz Teatrze Nowym w Poznaniu. Wystąpił ponadto w roli tytułowej w spektaklu telewizyjnym *Cnota uciśniona, czyli przygody Józefa Andrews* w reżyserii Kazimierza Brauna. Był laureatem nagrody publiczności na Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Jednego Aktora w Toruniu. Dwukrotnie uczestniczył w Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w argentyńskiej Córdoba.

Krzysztof Kalczyński, fot. archiwum artysty

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

